STOCKHOLM RESEARCH REPORTS IN DEMOGRAPHY
No 51

I vilken utsträckning har tvåbarnsmödrarna i den svenska fruktsamhetsundersökningen från 1981 fått barnen vid önskade tidpunkter och vad har det betytt för tredjebarnsfruktsamheten?

av
Britta Hoem

Stockholms Universitet
Demografiska avdelningen
S-106 91 Stockholm

ISBN 91-7820-038-5
ISSN 0281-8728

Innehållsförteckning

		Sida
1.	Inledning och sammandrag	3
2.	Tvåbarnsmödrar som fått båda barnen inom första parförhållandet	
	2.1 Inledning	5
	2.2 Första barnet	5
	2.3 Andra barnet	6
3.	Tvåbarnsmödrar som fick första barnet som ensamstående	7
4.	Tvåbarnsmödrar med olika utbildningsnivå	
	4.1 Inledning	8
	4.2 Första barnet	8
	4.3 Andra barnet	9
5.	Betydelsen av tidpunkterna för de båda första barnens födelse för tvåbarnsmödrarnas fortsatta barnsfödande	10
Efterord		11
Tabeller		12

1. Inledning och sammandrag

Av fruktsamhetsundersökningens 4223 kvinnor hade något mer än hälften (51.5 pct) fött minst två barn innan intervjun 1981. Denna andel kan tyckas låg. Att den inte är högre beror främst på att många av de yngre kvinnorna ännu inte hade hunnit föda två barn. Som framgår ur tabell 1 hade mer än 70 pct av kvinnorna ur de båda äldsta kohorterna fött minst två barn, mot mindre än var tionde av de yngsta kvinnorna, som endast hunnit bli 20 till 24 år vid intervjun.

Drygt 10 pct av fruktsamhetsundersökningens båda äldsta kohorter var barnlösa vid intervjun[1] (tabell 1). Vissa av de barnlösa hade aldrig levt inom ett parförhållande eller hade endast gjort det i en kortare period, medan andra aldrig lyckats bli gravida. Någon omfattande frivillig barnlöshet har det nog inte varit tal om bland dessa kvinnor. Ettbarnsfamiljen har heller inte varit särskilt populär. Har en kvinna väl fått sitt första barn, har hon också oftast fått barn nummer två, i alla fall om hon levt inom ett parförhållande och har lyckats bli gravid en andra gång.

Syftet med det här notatet är att beskriva vissa aspekter av tvåbarnskvinnornas familjeförhållanden, främst vilken familjesituation de har haft när de fött sina båda barn, och i vilken utsträckning de har uppgivit att barnen kommit på tidpunkter som de själva hade planerat[2]. Vi kommer i detta sammanhang att göra vissa jämförelser mellan kvinnor med olika ut-

---

[1] Denna andel är något lägre än den som observerats för hela befolkningen. I fruktsamhetsundersökningens bortfall finns det en viss överrepresentation av barnlösa kvinnor, som förmodligen kände sig mindre motiverade att deltaga i en undersökning som i så stor utsträckning handlade om familjen.

[2] För varje barn som en kvinna fött tillfrågades hon om hon blev gravid med det barnet först efter mer än sex månaders väntan. Om så var fallet frågade man också hur lång väntan varit (fyra intervaller). Om kvinnan ej behövt vänta på att bli gravid, tillfrågades hon om hon, när hon upptäckte att hon var gravid tyckte att graviditeten var önskad, men för tidig, önskad och vid lämplig tidpunkt, eller inte alls önskad.

bildningsnivåer. Vi kommer också att i det sista kapitlet diskutera betydelsen av tidpunkterna för de båda första barnens födelse för kvinnornas fortsatta fruktsamhet. Diskussionen kommer bara att röra de tre äldsta kohorterna, då det främst är dessa kvinnor som har hunnit med att få två barn innan intervjun, samtidigt som det är dessa tre kohorter vi har koncentrerat oss om när det har gällt analyser av tredje barnets födelse.

Vi har funnit att det även bland "vanliga tvåbarnsfamiljer" är vanligt att kvinnorna vid intervjun rapporterat att de inte har fått de båda barnen vid tidpunkter som de såg som de mest lämpliga.

Det första barnet kom för tidigt eller var helt oplanerat för ungefär var femte kvinna (22 pct). Speciellt vanligt var detta bland de många kvinnor som var gravida redan när de flyttade samman med sin man. Ungefär lika många kvinnor (21 pct) tyckte å andra sidan att det dröjde för länge innan de blev gravida första gången, något som började bli vanligt redan efter drygt ett års parförhållande. För det andra barnet var det främst för lång väntetid som rapporterades av kvinnorna.

Till trots för att merparten av kvinnorna (födda 1936-50) med minst två barn vid intervjun uppgav att de inte hade haft full kontroll över tidpunkterna för när de fått sina barn, är det just dessa tidpunkter som har varit de viktigaste bestämningsfaktorerna för vidaregången till ett tredje barn. De har haft en klart större betydelse än t.ex. social bakgrund, utbildning och sysselsättning. Ju högre ålder en kvinna hade vid första nedkomsten, desto lägre tredjebarnsfruktsamhet. På samma sätt har ett långt avstånd mellan de båda första barnen kraftigt reducerat benägenheten för att få ytterligare ett barn. Eftersom ett långt avstånd mellan de båda första barnen ofta har rapporterats vara en följd av att kvinnorna blivit gravida senare än de egentligen önskat, har vi i tidigare analyser diskuterat möjligheten av att den mycket låga tredjebarnsfruktsamheten för de med ett långt avstånd delvis kunde vara en följd av att dessa kvinnor kunde ha bestående problem med att bli gravida. Vi finner dock inte något stöd för detta vårt antagande i denna analys.

2. Tvåbarnsmödrar som fått båda barnen inom första parförhållandet

2.1. Inledning. I fruktsamhetsundersökningen har vi 1682 kvinnor födda 1936-1950, som har fött två barn i två olika nedkomster. Vi har här uteslutit de 56 kvinnor som fick tvillingar i första eller andra nedkomsten.

Det stora flertalet av tvåbarnsmödrarna (81 pct) har fått båda barnen inom sitt första parförhållande. Som framgår ur tabell 2, var den näst största gruppen de som fött det första barnet som ensamstående och det andra efter det att de flyttat samman med en man för första gången. Dessa sista utgjorde 10 pct av det totala antalet tvåbarnsmödrar. Vi ska i fortsättningen främst koncentrera oss om de kvinnor som har fått båda barnen inom sitt första parförhållande. De flesta av dessa kvinnor hade hunnit gifta sig innan de fick det första barnet. (82 pct av kvinnorna hade det och vid andra barnets födelse var hela 94 pct gifta.)

2.2. Första barnet. Som framgår ur tabell 3, var drygt var fjärde kvinna gravid redan då hon ingick sitt första parförhållande. Ytterligare en fjärdedel fick sitt första barn 8 till 17 månader efter sammanflyttningen, så något mer än hälften av dessa kvinnor hade fött det första barnet inom ett och ett halvt års parförhållande. Drygt en tredjedel av tvåbarnsmödrarna (35.4 pct) hade fått sitt första barn först efter minst två års parförhållande, något som upplevdes som en alltför lång väntetid av många av dessa kvinnor (jfr tabell 4). Hela 40 pct av dem rapporterade vid intervjun att de blivit gravida med första barnet först efter minst ett halvt års väntan, medan motsatt nästan lika många av dem som var gravida redan när de flyttade samman, tyckte att barnet kom för tidigt. Det är också bland dem som var gravida vid sammanflyttningen som vi finner dem som oftast svarat att det första barnet var oönskat. Få som lever inom ett parförhållande när de blev gravida för första gången, uppger efter födelsen att barnet var oönskat[3].

Trots att detta handlar om kvinnor som fött båda barnen inom sitt första parförhållande, är det endast 56 pct av kvinnorna som vid intervjun

---

[3] Vi har ingen tillförlitlig information om eventuella graviditeter som ej lett fram till ett levandefött barn.

rapporterade att det första barnet fötts vid den tidpunkt de helst önskat (jfr tabell 4). Drygt var femte kvinna rapporterade att hon behövt vänta mer än sex månader på att bli gravid. Ungefär lika många hade blivit oplanerat gravida; 16 pct av kvinnorna tidigare än de önskat men med ett barn som de planerat, och ytterligare 6 pct med ett barn de inte önskade, i alla fall inte för tillfället.

2.3. Andra barnet. Inom loppet av tre år efter den första nedkomsten har ungefär hälften av tvåbarnsmödrarna fött också sitt andra barn[4] (tabell 5). Merparten av dessa kvinnor tyckte att detta var ett lagom tidsintervall mellan barnen. Omkring 10 pct av dem rapporterade vid intervjun att de hade fått vänta minst ett halvår på att bli gravida och nästan lika många (9 pct) uppgav att den andra graviditeten kom något tidigare än de hade planerat (jfr tabell 6). Vi saknar information om hur mycket för tidigt. Detta betyder emellertid att tre av fyra kvinnor som hade mindre än tre år mellan de två första nedkomsterna rapporterade vid intervjun att detta avstånd var som de önskat och planerat. En nästan lika stor andel av dem som hade mellan tre och fyra år mellan barnen rapporterade likaså att det andra barnet kom som planerat. Huvuddelen av dem som inte tyckte det, hade önskat sig ett kortare avstånd; de hade fått vänta minst ett halvår på att bli gravida andra gången.

Ju längre avstånd kvinnorna hade mellan de två första barnen, desto högre blir andelen som uppgav att de inte lyckats bli gravida så tidigt som de önskade, och bland de 350 kvinnor som hade minst fyra år mellan de båda första barnen uppgav hälften (174 kvinnor) att de misslyckats med att bli gravida så tidigt som de egentligen hade önskat.

Detta visar klart att många kvinnor heller inte får sitt andra barn på en tidpunkt de mest önskat, även om andelen dock är klart högre än när det gällde det första barnet (jfr tabell 4). När det gäller den andra nedkomsten har kvinnorna oftast rapporterat att de inte blivit gravida så snart som de egentligen skulle ha velat.

Ungefär lika stora andelar av dessa tvåbarnsmödrar har rapporterat att de fått vänta minst ett halvår på att bli gravida med det första som

---

[4] Det genomsnittliga avståndet mellan barn ett och tva var 40.1 månader.

med det andra barnet. Totalt var det 37 pct av tvåbarnsmödrarna som uppgav att de har fått vänta på att bli gravida med minst ett av barnen. Eventuella problem med att bli gravid första gängen ser emellertid inte ut att behöva upprepas vid nästa graviditet. Endast 8 pct av dessa tvåbarnsmödrar (eller 21 pct av de som rapporterat att de behövt vänta vid minst en graviditet) har sagt att det gällt vid bägge graviditeterna. Det är dock viktigt att minnas att vi har begränsat beskrivningen till de kvinnor som har fått två barn. En del kvinnor som behövde vänta på sin första graviditet, blev kanske aldrig gravida en andra gång, även om de önskade bli det.

Sammanlagt är det endast 46 pct av de kvinnor som har fött två barn medan de levt inom sitt första parförhållande, som svarat att båda barnen har kommit på tidpunkter de upplever som verkligen "mest önskade". Detta är en överraskande låg andel. Det är viktigt att komma ihåg detta i arbetet med fruktsamhetsanalyser, där vi ofta mer eller mindre omedvetet tolkar resultatet som en återspegling av ett planerat beteende.

3. Tvåbarnsmödrar som fick första barnet som ensamstående

Som väntat är andelen "oplanerade" barn ännu högre för de tvåbarnsmödrar som inte har fått de båda barnen inom samma parförhållande. Om vi ser på den näst största gruppen kvinnor (jfr tabell 2), nämligen de 169 som var ensamstående när de fick det första barnet, men som levde inom det första parförhållandet när de fick barn nummer två, var det endast 18.3 pct av dem som rapporterade att den första graviditeten kom vid en lämplig tidpunkt (tabell 7). Hela 43 pct tyckte att den kom för tidigt och en tredjedel menade att den alls inte var önskad.

Bilden ändras dock radikalt till den andra nedkomsten, då dessa kvinnor ingått sitt första parförhållande. Hela 60 pct av kvinnorna tyckte att den andra graviditeten kom lämpligt, och mer än var fjärde kvinna rapporterade nu att hon fått vänta mer än sex månader på att bli gravid med sitt andra barn, något som bara 3 pct uppgav när det gällde den första graviditeten.

Sammanlagt blir det endast 14 pct av dessa kvinnor som vid intervjun menade att de fått sina två första barn vid lagom tidpunkter.

4. Tvåbarnsmödrar med olika utbildningsnivå

4.1. Inledning. I detta avsnitt ska vi se i vilken utsträckning som tvåbarnsmödrar med olika utbildningsnivå har haft olika framgång med att få de båda första barnen vid lagom tidpunkter. Vi skiljer på tre utbildningsnivåer, nämligen

- låg nivå - kvinnor som inte har rapporterat någon studieperiod efter september månad de året de blev 16 år och fram till andra nedkomsten,
- hög nivå - kvinnor som har studerat i minst fyra år under motsvarande period, och någon del av studierna har varit på eftergymnasial nivå, samt
- mellannivå - de resterande, dvs. främst kvinnor som har studerat i högst fyra år innan de fick sitt andra barn, men också de som har rapporterat en längre studieperiod, men ingen utbildning på eftergymnasial nivå.

Andelen som har fött båda barnen inom det första parförhållandet ökar med utbildningstidens längd. Av tvåbarnsmödrarna med den högsta utbildningsnivån vid andra nedkomsten hade 91 pct fått båda barnen inom det första parförhållandet, mot endast 76 pct av dem som inte studerat efter 16 års ålder. För de med en utbildning på mellannivå var motsvarande andel 82 pct.

4.2. Första barnet. Skillnaden i familjesituationen vid de båda nedkomsterna utbildningsgrupperna emellan beror främst på olikheter i andelen som fått första barnet som ensamstående. Detta var fallet för 17 pct av kvinnorna med den lägsta utbildningsnivån, drygt 10 pct för kvinnorna med en utbildning på mellannivå och endast 3 pct för dem med den längsta utbildningstiden.

Kvinnor med den högsta utbildningsnivån har inte bara haft en lägre andel som har fått det första barnet som ensamstående, utan de har också

haft en klart lägre andel som var gravida när de flyttade samman första gången (tabell 8). Det är helt tydligt att speciellt de högutbildade tvåbarnsmödrarna inte har haft så brättom med att få det första barnet. De har som redan nämnts en lägre andel som var gravida redan vid parstarten och den genomsnittliga tiden inom parförhållandet innan första nedkomsten var nästan 30 månader för denna grupp mot 22 månader för kvinnor med en utbildning på mellannivå och endast 18 månader för dem med den lägsta utbildningen.

Tabell 9 visar att de med den högsta utbildningsnivån som var gravida redan vid parstarten också oftare än övriga kvinnor rapporterade att denna graviditet kom för tidigt. Att få det första barnet först efter mer än två års parförhållande var heller inte lika ofta ett resultat av att de behövt vänta på att bli gravida för kvinnor med den högsta utbildningsnivån som det var för kvinnor med en kortare utbildningstid. Andelen av samtliga kvinnor som har fått första barnet efter mer än två års parförhållande och som uppgav att de fick vänta längre än de hade önskat på att bli gravida är faktiskt mycket lika utbildningsgrupperna emellan. Av dem med den lägsta utbildningsnivån handlar det om 13.2 pct av det totala antalet kvinnor, mot 14.8 av de med en utbildning på mellannivå och 13.4 av kvinnorna med den längsta utbildningstiden.

4.3. Andra barnet. Det är inte så stora skillnader i avståndet mellan barnen utbildningsgrupperna emellan. För de med den högsta utbildningsnivån var det genomsnittliga avståndet mellan de båda första barnen något kortare än för de övriga kvinnorna, nämligen 37.8 månader mot 40.9 månader för de med en utbildning på mellannivå och 40.4 för de med den lägsta utbildningsnivån. Det är heller inte några markanta skillnader i andelen kvinnor som rapporterar att de lyckades bli gravida med det andra barnet på riktig tidpunkt utbildningsgrupperna emellan. Som framgår ur tabell 10 uppger kvinnorna med den längsta utbildningstiden något oftare än de övriga kvinnorna att den andra nedkomsten kom som planerat, även om avståndet mellan de båda nedkomsterna överstiger fyra år.

Totalt svarade 40 pct av tvåbarnsmödrarna som ej studerat efter 16 års ålder och som fått båda barnen inom sitt första parförhållande att de båda graviditeterna kommit vid önskade tidpunkter. Andelarna ökar med ut-

bildningstidens längd. För mellangruppen var motsvarande andel knappt 46 pct och för dem med den högsta utbildningsnivån 56 pct.

5. Betydelsen av tidpunkterna för de båda första barnens födelse för tvåbarnsmödrarnas fortsatta barnafödande

Eftersom ett långt avstånd mellan nedkomsterna ofta har rapporterats vara en följd av att kvinnorna blivit gravida med det andra barnet senare än önskat[5], har vi i tidigare analyser påpekat möjligheten av att den mycket låga tredjebarnsfruktsamheten för de med ett långt avstånd delvis kunde vara en följd av att dessa kvinnor har bestående problem med att bli gravida[6]. För att se om vi kunde få ett empiriskt stöd för detta antagande har jag genomfört en enkel intensitetsanalys av tredjebarnsfödslarna, i vilken jag inkluderade den information som kvinnan uppgivit om planeringsstatus och tidpunkt för det andra barnets födelse. Jag har skilt på om kvinnan uppgivit att hon hade behövt vänta på att bli gravid, om hon uppfattade avståndet som lagom eller om hon menade att det var för kort (inkl. att barnet var oönskat). De som rapporterat att de hade fått vänta på att bli gravida, delade jag upp efter om väntetiden uppgivits till mer eller mindre än två år. I modellen tog jag för övrigt endast med kvinnans födelseår (våra tre femårskohorter), åldern vid första nedkomsten, och avståndet mellan de båda första barnen. Tidsvariabeln var andra barnets ålder.

Detta är alltså en modell med endast rent demografiska faktorer. För att ge stöd åt antagandet att den låga tredjebarnsfruktsamheten bland kvinnor med ett relativt långt avstånd mellan de båda första barnen delvis kan förklaras av att vissa av dessa kvinnor hade kvarvarande problem med att bli gravida, bör de som uppgivit att de behövt vänta på den andra gra-

---

[5] Utav de totalt knappt 24 pct av kvinnorna som rapporterat att de fått vänta på att bli gravida med sitt andra barn uppgav drygt 40 pct att de fått vänta mellan ett halvt och ett år, medan 24 pct uppgav att de väntat i minst 2 år.

[6] Jfr t.ex. sid 16 i B. Hoem och J. Hoem (1987): The impact of female employment on second and third births in modern Sweden, SRRD, No. 36.

viditeten, ha en lägre tredjebarnsintensitet än de som rapporterade att de inte hade behövt vänta, allt annat lika.

Som framgår ur tabell 11, är mönstret dock det motsatta. När de andra faktorerna hålls konstanta, har de som rapporterat att de väntat mer än två år på att bli gravida med sitt andra barn, den högsta tredjebarnfruktsamheten. De relativa intensiteterna för de andra planeringsgrupperna ligger på en snyggt fallande gradient. Detta visar för det första att eventuella problem med att bli gravid en gång inte nödvändigtvis behöver upprepas nästa gång[7], något som också framkom vid jämförelsen av de båda första barnens planeringsstatus. Det visar också att ett "ofrivilligt" långt avstånd mellan barnen inte ser ut reducera trejebarnsfruktsamheten lika mycket som ett "frivilligt". En kvinna som önskade sig ett kortare avstånd än hon fick mellan de båda första barnen, beter sig mer likt en som planerat och lyckats förverkliga ett kortare avstånd, än en som planerat för ett längre avstånd. Den relativa betydelsen av planeringsfaktorn för andra barnet är dock liten jämfört med avståndets betydelse, så åldern på de barn kvinnan redan har ser ut att vara det som verkligen har betydelse för tvåbarnsmödrarnas fortsatta fruktsamhet. Vi finner inte något stöd i denna analys för vårt tidigare antagande om att en väsentlig bidragande orsak till avståndets stora betydelse skulle vara kvinnornas upprepade problem med att bli gravida.

Efterord

Detta notat har utarbetats under min vistelse vid Center for Demography and Ecology vid University of Wisconsin, Madison. Jag vill tacka för den gästfrihet som visats mig och som möjliggjorts genom National Institute of Child Health and Human Development Center Grant No. HD05876 och genom William and Flora Hewlett Foundation for reserach and training.

Under arbetets gång har jag haft stor glädje av diskussioner med Jan Hoem och jag vill också tacka Jan för de redaktionella kommentarer han gav på ett första utkast till detta manuskript.

---

[7] Det är mycket viktigt att komma ihåg att vi här endast diskuterar kvinnor som trots eventuella väntetider har fött minst två barn.

Tabell 1. Kvinnornas relativa fördelning efter barnantal.

Födelseår	Alder 1981	Inga barn	1 barn	Minst 2 barn	Summa	Antalet kvinnor
1936-40	40-44	11.0	13.9	75.1	100%	490
1941-45	35-39	10.8	17.4	71.8	100%	990
1946-50	30-34	16.0	19.0	65.0	100%	1014
1951-55	25-29	37.2	26.3	36.5	100%	1030
1956-60	20-24	71.5	19.7	8.7	100%	699

Tabell 2. Tvåbarnsmödrarnas familjesituation vid första och andra nedkomsten. Kohort 1 till 3.

Första barnet	Andra barnet: ogift	i par 1	eft par 1	i par 2	eft par 2	i par 3	summa
ogift	18	169	3	10	-	-	200
i par 1	..	1368	7	54	-	3	1432
eft par 1	..	..	1	7	-	-	8
i par 2	..	..	..	38	-	1	39
eft par 2	..	..	..	..	-	-	-
i par 3	..	..	..	..	..	3	3
summa	18	1537	11	109	1	6	1682

Tabell 3. Tvåbarnsmödrarnas fördelning efter tiden mellan parstarten och första nedkomsten. Kvinnor som fött båda barnen inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

Antalet månader: 0-7	7-17	18-23	24-35	36-47	48+
26.8	26.0	11.8	14.5	10.0	10.8

Tabell 4. Tvåbarnsmödrarnas relativa fördelning efter första barnets planeringsstatus och parförhållandets varaktighet. Kvinnor som fött båda barnen inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

Parförh. varaktighet	Tidpunkten för första barnets födelse var: lagom	för tidig, men önskad	för sen	oönskat barn	ej svar	Summa
0- 7	39.6	37.2	3.8	17.2	2.2	100%
8-17	67.1	16.3	14.0	2.2	0.3	100%
18-23	66.0	10.5	22.2	1.2	-	100%
24-35	57.6	2.0	38.4	2.0	-	100%
36-47	58.7	3.6	37.0	-	0.7	100%
48+	55.4	1.4	42.6	0.7	-	100%
24+	57.2	2.3	39.3	1.0	0.2	100%
Samtliga	56.1	16.2	21.2	5.7	0.7	100%

Tabell 5. Tvåbarnsmödrarnas fördelning efter avstånd mellan de två första barnen. Kvinnor som fött båda barnen inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

Antalet månader: -11	12-23	24-35	36-47	48-59	60-71	72-83	84+
0.4	16.0	33.3	24.7	13.4	5.8	2.3	4.1

Tabell 6. Tvåbarnsmödrarnas relativa fördelning efter andra barnets planeringsstatus och avståndet mellan barnen. Kvinnor som fött båda barnen inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

Avstånd mellan barnen	Tidpunkten för andra barnets födelse var: lagom	för tidig, men önskad	för sen	oönskat barn	ej svar	Summa
-23	72.0	18.7	2.7	5.3	1.3	100%
24-35	78.9	4.0	14.3	1.3	1.5	100%
36-47	74.3	1.5	23.1	0.9	0.2	100%
48-59	52.5	1.1	45.4	0.5	0.5	100%
60-71	55.0	-	45.0	-	-	100%
72+	34.5	-	63.2	2.3	-	100%
-35	76.6	8.8	10.4	2.6	1.5	100%
48+	48.6	0.6	49.7	0.9	0.2	100%
Samtliga	68.9	4.9	23.6	1.8	0.9	100%

Tabell 7. Tvåbarnsmödrarnas relativa fördelning efter barnens planeringsstatus. Kvinnor som fött det första barnet som ensamstående och det andra inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

	Tidpunkten för barnets födelse var: lagom	för tidig, men önskad	för sen	oönskat barn	ej svar	Summa
Barn 1	18.3	43.2	3.0	34.3	1.2	100%
Barn 2	59.8	7.7	26.0	5.9	0.6	100%

Tabell 8. Tvåbarnsmödrarnas fördelning efter utbildningsnivå och tiden mellan parstarten och första nedkomsten. Kvinnor som fött båda barnen inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

Utbildn-nivå	Antalet månader: 0-7	7-17	18-23	24-35	36-47	48+
Låg	38.2	26.1	9.9	11.1	7.8	6.9
Mellan	23.8	27.2	12.2	16.0	10.0	10.8
Hög	11.2	23.5	14.8	17.7	14.4	18.4

Tabell 9. Tvåbarnsmödrarnas relativa fördelning efter utbildningsnivå samt första barnets planeringsstatus och parförhållandets varaktighet. Kvinnor som fött båda barnen inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

Parförh. varak-tighet	Tidpunkten för första barnets födelse var: lagom	för tidig, men önskad	för sen	oönskat barn	ej svar	Summa
0- 7 mån						
Låg utb	42.5	34.0	4.0	17.5	2.0	100%
Mellan	35.6	39.3	3.7	18.5	3.0	100%
Hög	38.7	48.4	3.2	9.7	-	100%
7-23 mån						
Låg utb	63.0	14.3	20.1	2.1	0.5	100%
Mellan	67.7	14.8	15.7	1.8	-	100%
Hög	71.7	14.2	12.3	1.9	-	100%
24+ mån						
Låg utb	45.2	0.7	51.1	2.2	0.7	100%
Mellan	58.9	0.5	40.2	0.5	-	100%
Hög	66.4	6.4	26.4	0.7	-	100%
Samtliga						
Låg utb	50.8	18.3	21.9	8.0	1.1	100%
Mellan	56.8	15.3	21.9	5.3	0.7	100%
Hög	65.3	14.1	18.4	2.2	-	100%

Tabell 10. Tvåbarnsmödrarnas relativa fördelning efter utbildningsnivå samt andra barnets planeringsstatus och avståndet mellan barnen. Kvinnor som fött båda barnen inom första parförhållandet. Kohort 1 till 3.

Avstånd mellan barnen	Tidpunkten för andra barnets födelse var: lagom	för tidig, men önskad	för sen	oönskat barn	ej svar	Summa
-35 män						
Låg utb.	75.0	12.1	7.0	4.3	1.6	100%
Mellan	74.6	7.6	14.1	1.8	1.8	100%
Hög	83.1	5.4	9.5	1.4	0.7	100%
36-47 män						
Låg utb	74.6	0.8	23.1	0.8	0.8	100%
Mellan	76.3	2.2	20.9	0.7	-	100%
Hög	69.6	1.4	27.5	1.4	-	100%
48 + män						
Låg utb	43.5	0.7	53.6	1.4	0.7	100%
Mellan	46.1	0.7	52.0	0.7	0.7	100%
Hög	66.7		33.3	-	-	100%
Samtliga						
Låg utb	66.6	6.3	23.5	2.7	1.0	100%
Mellan	67.4	4.4	25.9	1.2	1.1	100%
Hög	76.2	3.2	19.1	1.1	0.4	100%

Tabell 11. Relativa intensiteter för tredje barnets födelse. Endast kvinnor som har fött de båda första barnen inom samma parförhållande . Modell med endast huvudfaktorer.

Kvinnans födelseår:	1936–40	1.11
	1941–45	1*
	1946–50	0.69
Åldern vid första nedkomsten:	-19 år	1.84
	20–25	1*
	26+	0.73
Avståndet mellan nedkomsterna:	-23 mån	2.00
	24–47	1*
	48–59	0.52
	60+	0.24
Tidpunkten för andra graviditeten kom:	efter minst två års väntan	1.42
	efter högst två års väntan	1.14
	lämpligt	1*
	för tidigt+övr.	0.86

* basgrupp